

Sygn. akt XVI GC 285/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 sierpnia 2015 roku

Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w W.

Sąd Gospodarczy XVI Wydział Gospodarczy w składzie:

Przewodniczący: SSR Urszula Dąbrowska

Protokolant: Emil Ruciński

po rozpoznaniu w dniu 4 sierpnia 2015 roku w W.

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w J.

przeciwko W. R.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego W. R. na rzecz powoda (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w J. kwotę 35 653,10 (trzydzieści pięć tysięcy sześćset pięćdziesiąt trzy, 10/100) złotych wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od kwoty 31984,60 zł od dnia 24 lipca 2013 r. do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III. zasądza od pozwanego W. R. na rzecz powoda (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w J. kwotę 4200,00 (cztery tysiące dwieście, 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 2400,00 (dwa tysiące czterysta, 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt XVI GC 285/14

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 22 sierpnia 2013 roku powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w J. (dalej: (...) sp. z o.o.) wniósł o zasądzenie od W. R. kwoty 35.653,10 zł na którą składały się:

- 31.984,60 zł tytułem należności wynikających z faktur VAT nr (...) wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od kwot:

- 14.277,32 zł od dnia 13 września 2008 r. do dnia zapłaty;

- 2.622,98 zł od dnia 13 listopada 2008 do dnia zapłaty;

- 11.241,32 zł od dnia 18 października 2008 r. do dnia zapłaty;

- 3.842,98 zł od dnia 12 grudnia 2008 r. do dnia zapłaty;

I. 417,00 zł tytułem kosztów procesu wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 13 lipca 2013 r. do dnia zapłaty;

II. 3.000,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego i zastępstwa w postępowaniu egzekucyjnym wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia 13 lipca 2013 r. do dnia zapłaty;

III. 251,50 zł tytułem wydatków komornika w sprawie o sygn. akt KM 39/11;

Nadto, wniesiono o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Z uzasadnienia pozwu wynikało, że stroną powodową oraz (...) Sp. z o. o. z siedzibą w G. łączyła umowa wynajmu wózków widłowych. Powód wykonała na rzecz spółki usługi wynajmu wózków widłowych, w związku z czym obciążyła spółkę fakturami VAT, które nie zostały zapłacone. Wskazano, iż po upływie terminu płatności faktur, dnia 22 kwietnia 2010 r. (...) Sp. z o. o. została wezwana do zapłaty. Z powodu bezskuteczności wezwania w dniu 28 czerwca 2010 r. powód złożyła pozew o zapłatę, a Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy uwzględnił powództwo wydając w dniu 30 lipca 2010 r. nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym (sygn. akt XV GNc 4672/10). Następnie z wniosku powódki zostało wszczęte postępowanie egzekucyjne, które zostało umorzone w związku ze stwierdzeniem bezskuteczności egzekucji (postanowienie Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla m. st. Warszawy z dnia 26 listopada 2011 r. w sprawie o sygn. akt Km 39/11).

Mając na uwadze, że powód nie uzyskał zaspokojenia wierzytelności, na podstawie art. 299 ksh w niniejszej sprawie wnosił o zasądzenie dochodzonej kwoty od członka zarządu (...) S. z o. o. Z uzasadnienia pozwu wynikało, że pozwany jest prezesem zarządu spółki i funkcję tę pełni nieprzerwanie od dnia powstania spółki. Podano, że w dniu 3 lipca 2013 r. powódka wystosowała do pozwanego wezwanie do zapłaty, wskazując okoliczności uzasadniające jej roszczenie. Pozwany nie ustosunkował się do powyższego. Podniesiono, że fakt, że pozwany pełnił funkcję prezesa zarządu spółki od momentu jej powstania wskazuje na to, że orientował się w sprawach spółki i jej pogarszającej się sytuacji finansowej. Pomimo krytycznej sytuacji finansowej, w której znalazła się spółka, uzasadniającej złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości lub wszczęcie postępowania układowego, pozwany takiego wniosku nie złożył, mimo że ciążył na nim taki obowiązek zgodnie z art. 21 ust. 1 i 2 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze. Zdaniem strony powodowej, powyższe uniemożliwiło zaspokojenie powódki z majątku spółki. Zatem istnienie adekwatny związek przyczynowy pomiędzy zachowaniem pozwanego, a powstałą szkodą. Szkada powódki to suma należności, która w wyniku braku zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości nie mogła zostać przez powódkę wyegzekwowana (pozew k. 3 – 6).

Wobec tego, że okoliczności wskazane w pozwie nie budziły wątpliwości co do zgodności z prawdziwym stanem rzeczy Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy w W. Wydział XVI Gospodarczy wydał w dniu 13 grudnia 2013 roku nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym – pod sygnaturą akt XVI GNc 7870/13 (nakaz zapłaty k. 47).

W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany W. R. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu. Uzasadniając swoje żądanie pozwany wskazał, że nie ma legitymacji procesowej do występowania w procesie, bowiem od listopada 2010 r. nie jest członkiem zarządu (...) sp. z o.o. (sprzeciw k. 56 – 57).

W toku dalszego postępowania strony podtrzymały zajęte stanowisko. Dodatkowo w piśmie z dnia 14 sierpnia 2014 r. pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia dochodzonego pozvem (pismo pozwanego z dnia 14 sierpnia 2014 r. k. 111 – 112).

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny.

Spółka (...) Sp. z o. o. z siedzibą w G. została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem (...) w dniu 10 maja 2004 r. Organem uprawnionym do reprezentacji był zarząd – prezes zarządu posiadał uprawnienia do samodzielnego składania oświadczeń i podpisywania ich w imieniu spółki. W KRS według stanu na dzień 11 lipca 2013 r. jako prezes zarządu od początku powstania spółki figurował W. R.

W ramach stałej współpracy gospodarczej (...) sp. z o.o. wykonywała na rzecz (...) sp. z o.o. usługi wynajmu wózków widłowych (...) oraz (...), w związku z czym obciążyła spółkę fakturami VAT:

IV. z dnia 29 sierpnia 2008 r. nr (...) na kwotę 14.277,32 zł z terminem płatności do dnia 12 września 2008 r. - 14 dni ;

V. z dnia 29 października 2008 r. nr (...) na kwotę 2.622,98 zł z terminem płatności do dnia 12 listopada 2008 r. - 14 dni;

VI. z dnia 3 października 2008 r. nr (...) na kwotę 11.241,32 zł z terminem płatności do dnia 17 października 2008 r. - 14 dni;

VII. z dnia 27 listopada 2008 r. nr (...) na kwotę 3.842,98 zł terminem płatności do dnia 11 grudnia 2008 r. (faktury VAT k. 20, 22, 23, 26)

Łączna kwota należności z tytułu ww. faktur wynosi 31.984,60 zł.

Dowód : okoliczności bezsporne, a nadto oferta wynajmu z 30 lipca i 6 listopada 2008 r.k. 18 – 19, k. 24 – 25; faktury VAT k.20,22-23, k. 26.

W czasie zawierania umowy najmu wózków widłowych i wykonywania powyższych usług na rzecz (...) sp. z o.o. członkiem zarządu tejże spółki był W. R..

Dowód : odpis pełny z (...) sp. z o.o. k. 12 – 14.

Wobec braku płatności ze strony (...) sp. z o.o. (...) sp. z o.o. wystąpiła przeciwko usługobiorcy na drogę sądową o zapłatę tych należności, w wyniku czego w dniu 30 lipca 2010 r. w sprawie XV GNc 4627/10 został wydany przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w W. nakaz zapłaty nakazujący (...) sp. z o. o. zapłatę na rzecz (...) sp. z o.o. kwoty 31.984,60 zł wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od kwot:

- 14.277,32 zł od dnia 13 września 2008 r. do dnia zapłaty;

- 2.622,98 zł od dnia 13 listopada 2008 r. do dnia zapłaty,

- 11.241,32 zł od dnia 18 października 2008 r. do dnia zapłaty,

- 3.842,98 zł od dnia 12 grudnia 2008 r. do dnia zapłaty;

oraz kwotę 2.817 zł tytułem kosztów procesu w tym kwotę 2400 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Dowód : nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w sprawie sygn. akt VIII GNc 4627/10, w aktach tejże sprawy k. 46.

Następnie w dniu 13 października 2010 r. powyższy nakaz został opatrzonej klauzulą wykonalności.

Dowód : tytuł wykonawczy w aktach o sygn. VIII GNc 4627/10, w aktach tejże sprawy k. 51 verte.

Z uwagi na fakt, że spółka nie zapłaciła dobrowolnie należności, na podstawie powyższego tytułu wykonawczego, z wniosku powódki z dnia 4 listopada 2010 r. zostało wszczęte postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla m. st. Warszawy pod sygn. akt KM 39/11. Wierzyciel wniósł o poszukiwanie i ustalenie majątku dłużnika, wszczęcie przeciwko dłużnikowi egzekucji z rachunków bankowych, wszelkich wierzytelności, innych praw majątkowych. Nadto, wniesiono o przyznanie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu egzekucyjnym.

Postanowieniem z dnia 10 stycznia 2011 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla m. st. Warszawy przyznał wierzycielowi, którego w postępowaniu egzekucyjnym reprezentował radca prawny koszty zastępstwa procesowego w wysokości 600,00 zł, zgodnie z § 10 ust. 1 pkt 7 w zw. z § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września

2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Komornik ustalił, iż dłużnik nie prowadzi żadnej działalności gospodarczej, w (...) brak bieżących wpłat oraz brak dokumentacji rozliczeniowej. W I (...) (...) W. brak nadpłat z tytułu podatków. Zajęte konta bankowe nie wykazują obrotów. W (...) nie figuruje jako właściciel pojazdu. W Biurze Geodezji i (...) m. st. W. nie figuruje jako właściciel nieruchomości.

Dowód : akta komornicze KM 39/11

W dniu 26 listopada 2011 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla m. st. Warszawy umorzył postępowanie w sprawie wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji. **Dowód**: postanowienie z dnia 26 listopada 2011 r. k. 29 – 30.

Koszty postępowania egzekucyjnego – wydatki komornika w postępowaniu egzekucyjnym stanowiły kwotę 251,50 zł, zostały uiszczone przez wierzyciela .

Dowód k. 29, k. 24 akt komorniczych KM 39/11, karta rozliczeniowa w aktach sprawy KM 39/11.

Z uwagi na bezskuteczność egzekucji wierzyciel pismem z dnia 3 lipca 2013 r. na zasadzie art. 299 k.s.h. wezwał W. R. do zapłaty łącznie kwoty 35.653,10 zł wraz z odsetkami ustawowymi i kosztami postępowania do dnia 12 lipca 2013 r.

Dowód : przedsądowe wezwanie do zapłaty wraz z dowodem nadania i potwierdzeniem odbioru k. 33-35.

Wobec braku zapłaty żadnej kwoty (...) sp. z o.o. pozwem z dnia 22 sierpnia 2013 r. wystąpił do tutejszego Sądu Rejonowego z powództwem o zapłatę kwoty 35.653,10 zł.

Dowód : pozew k. 3-6.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wyżej wskazanych dokumentów złożonych do akt sprawy, dokumentów zgromadzonych w postępowaniu egzekucyjnym o sygnaturze akt KM 39/11 i w postępowaniu sądowym toczącym się pod sygn. akt XV GNC 4627/10, oraz twierdzeń stron, co do okoliczności niespornych.

Autentyczność złożonych w sprawie dokumentów przez strony nie była w trakcie postępowania kwestionowana, a Sąd z urzędu również nie dopatrył się do tego podstaw. Powyższe dokumenty stanowiły tak dokumenty urzędowe (w szczególności orzeczenia sądów i komornika) jak i dokumenty prywatne. Te ostatnie w ocenie Sądu były wiarygodne aczkolwiek dokumenty prywatne nie korzystają z domniemań zawartych w treści art. 244 k.p.c. (domniemania zgodności z prawdą oświadczeń w nich zawartych), jak ma to miejsce w przypadku dokumentów urzędowych a jedynie – poza domniemaniem autentyczności – korzystają z domniemania wyłączającego potrzebę dowodu, że osoba, która dokument podpisała, złożyła zawarte w nim oświadczenie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 1982 r., sygn. akt III CRN 65/82). Niemniej okoliczność ta sama przez się nie oznacza, że nie ma on jakiegokolwiek mocy dowodowej. Materialna moc dowodowa dokumentu prywatnego zależy od jego treści merytorycznej. O materialnej mocy dowodowej dokumentów prywatnych rozstrzyga Sąd zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów (por. art. 233 k.p.c; też. K. Knoppek: Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 25 września 1985 r., IV PR 200/85, Pp 1988, nr 5).

Ustalając stan faktyczny Sąd oparł się na wskazanym materiale dowodowym, który jest spójny i w sposób logiczny pozwolił Sądowi na dokonanie powyższych ustaleń.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo w stosunku do pozwanego W. R. podlegało uwzględnieniu w przeważającej części.

Przechodząc do meritum sprawy należy wskazać, iż wobec pozwanego znajduje zastosowanie art. 299 § 1 k.s.h., zgodnie z którym jeżeli egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, członkowie zarządu odpowiadają solidarnie za jej zobowiązania.

Odpowiedzialność członków zarządu jest odpowiedzialnością ustawową i wynika bezpośrednio z art. 299 k.s.h., ale jest to odpowiedzialność subsydiarna, gdyż uzupełnia ona odpowiedzialność spółki w ten sposób, że gdy egzekucja przeciwko spółce okaże się bezskuteczna, dopiero wówczas można sięgnąć do majątku członków zarządu. Posiłkowy charakter odpowiedzialności oznacza też, że nie można zaspokoić się z majątku członków zarządu, jeżeli nie wykorzystano drogi sięgnięcia do majątku spółki i egzekucja w rzeczywistości nie była bezskuteczna (por. np. wyrok Sądu Apelacyjnego w B. z dnia 16.12.2003 r., I ACa 681/03, OSAB 2004, Nr 1, poz. 16, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21.10.2003 r., I CK 160/02, „Monitor Prawniczy” 2003, Nr 23, s. (...) i n. oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21.09.2005 r., V CK 129/05, „Monitor Prawniczy” 2005, Nr 20, s. 972).

Wskazany wyżej przepis ustanawia przedmiotowe oraz podmiotowe przesłanki odpowiedzialności, tj. okoliczności, które winien zgodnie z rozkładem ciężaru dowodu wskazanym w art. 6 k.c. udowodnić powód.

Wierzyciel dochodzący roszczenia na podstawie art. 299 §1 k.s.h. musi wykazać więc przedmiotowe przesłanki odpowiedzialności, tj.:

1) istnienie zobowiązania spółki stwierdzonego tytułem egzekucyjnym oraz

2) bezskuteczność egzekucji wobec spółki,

oraz podmiotową przesłankę odpowiedzialności, czyli:

3) istnienie określonego zobowiązania spółki z o.o. w czasie, w którym dana osoba była członkiem zarządu spółki.

W ocenie sądu wszystkie powyższe okoliczności w niniejszym postępowaniu wbrew zarzutom pozwanego zostały wykazane przez powoda (...) sp. z o.o.

Bez wątplenia powód wykazał istnienie zobowiązania (...) sp. z o.o. Zobowiązanie to w wysokości 31.984,60 zł wraz z odsetkami ustawowymi i kosztami procesu w wysokości 2.817 zł zostało zasądzone prawomocnym nakazem zapłaty wydanym w dniu 30 lipca 2010 r. w sprawie sygn. akt XV GNc 4627/10 przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w W.. Następnie w dniu 13 października 2010 r. prawomocny nakaz zapłaty został opatrzony klauzulą wykonalności na rzecz wierzyciela.

Ponadto w ocenie sądu powód wykazał również istnienie drugiej przedmiotowej przesłanki odpowiedzialności, a mianowicie bezskuteczność egzekucji wobec spółki.

Należy zauważyć, że roszczenie, którego podstawą jest art. 299 k.s.h. ma charakter odszkodowawczy (por. uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów SN z 7 listopada 2008 r. III CZP 72/08, OSNC 2009, nr 2 poz. 20), zaś ciążący na poszkodowanym wierzycielu spółki dowód bezskuteczności egzekucji należności przeciwko spółce stanowi w istocie dowód doznania szkody w wysokości niewyegzekwowanej wierzytelności i związanych z bezskuteczną egzekucją kosztów. Doświadczenie życiowe poucza, że na ogół z niewyegzekwowaniem wierzytelności przeciwko spółce łączy się właśnie doznanie przez wierzyciela uszczerbku we wspomnianej wysokości. W istocie powód musi tę szkodę wykazać pod rygorem oddalenia powództwa, korzysta jednak w tym względzie z ułatwienia w postaci domniemania prawnego wynikającego z art. 299 § 2 k.s.h. Ponadto nie budzi wątpliwości możliwość objęcia domniemaniem prawnym usuwalnym w ramach deliktowej odpowiedzialności odszkodowawczej przesłanki winy i przesłanki związku przyczynowego (por. uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów SN z 7 listopada 2008 r. jak wyżej).

Stąd można przyjąć, iż odpowiedzialność członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wobec jej wierzycieli wynika ze specyficznego czynu niedozwolonego i oparta jest na domniemaniu szkody w wysokości niewyegzekwowanego wobec spółki zobowiązania, związku przyczynowego między szkodą wierzyciela a niezłożeniem

we właściwym czasie przez członka zarządu wniosku o ogłoszenie upadłości oraz zawinienie przez członka zarządu niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

Co do zasady chodzi tutaj o sytuację niezaspokojenia roszczeń w postępowaniu egzekucyjnym. Egzekucja okaże się bezskuteczna przede wszystkim wówczas, jeżeli nie uzyskano zaspokojenia ze składników majątku spółki (w toku czynności egzekucyjnych). W orzecznictwie wskazuje się, że wykazanie przesłanki bezskuteczności egzekucji może nastąpić na podstawie każdego dowodu, z którego wynika, że spółka nie ma majątku pozwalającego na zaspokojenie powoda (por. wyrok SN z 26 czerwca 2003 r., V CKN 416/2001, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 129).

Przesłankę bezskuteczności egzekucji można uznać za spełnioną zawsze, w przypadku ukończenia egzekucji bez zaspokojenia wierzyciela, jeżeli była ona skierowana do całego majątku spółki, natomiast w razie zakończenia egzekucji bez zaspokojenia wierzyciela, skierowanej do części majątku spółki tylko wówczas, gdy z okoliczności wynika, że pozostały majątek spółki nie pozwalał na uzyskanie zaspokojenia (por. z uzasadnienia wyroku SN z dnia 11 marca 2004 r., V CK 326/03, Lex Polonica 2809766).

Powód w tym względzie przedstawił odpis postanowienia Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym dla m. st. Warszawy w W. M. W. z dnia 26 listopada 2011 r. o umorzeniu postępowania egzekucyjnego wobec stwierdzenia jego bezskuteczności prowadzonego przeciwko dłużnikowi (...) sp. z o.o. w oparciu o tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w W. wydany w sprawie o sygnaturze akt. XVI GNc 4627/10.

Z postanowieniem o umorzeniu postępowania egzekucyjnego wiąże się faktyczne domniemanie bezskuteczności egzekucji (zob. wyrok SN z dnia 11.12.2006 r., sygn. I UK 153/06). Postanowienie to tworzy zatem domniemanie faktyczne i prawne co do braku majątku spółki, z którego mogłaby być prowadzona skuteczna egzekucja.

Należy w tym miejscu wskazać, iż w przypadku bezczynności strony pozwanej prawomocne postanowienie komornika o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z powodu jego bezskuteczności jest wystarczającym dowodem wykazania wystąpienia materialnoprawnej przesłanki odpowiedzialności określonej w art. 299 § 1 k.s.h. (zob. wyrok SN z 9 maja 2008 r., III CSK 364/2007, Lex Polonica nr 2143632).

Należy wskazać, iż we wniosku egzekucyjnym skierowanym do komornika sądowego M. W. (wniosek w aktach KM 39/11) powód wskazał jako sposoby prowadzenia egzekucji między innymi: z rachunków bankowych, z wierzytelności, innych praw majątkowych. Po przeprowadzeniu postępowania egzekucyjnego komornik sądowy uzasadniając postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z dnia 26 listopada 2011 r. wskazał, iż egzekucja okazała się bezskuteczna. Komornik w toku postępowania egzekucyjnego w sprawie KM 39/11 ustalił, że spółka nie posiada żadnego majątku i nie włada żadnymi nieruchomościami podlegającymi zajęciu. Również zajęcie rachunku bankowego okazało się nieskuteczne, bowiem okazało się, iż spółka nie dokonuje żadnych rozliczeń na rachunku bankowym. Ponadto z protokołu sporządzonego przez komornika z przeprowadzonych czynności egzekucyjnych wynika, że w lokalu wskazanym jako siedziba rejestrowa spółki nie jest prowadzona działalność. Bez wątpliwości powyższe świadczy o próbie wyegzekwowania należności powoda z całego majątku P. z o.o., jednakże ukończenie postępowania egzekucyjnego nastąpiło bez zaspokojenia wierzyciela.

Również w ocenie sądu powód wykazał istnienie trzeciej przesłanki, tj. istnienie określonego zobowiązania spółki w czasie, w którym W. R. był członkiem zarządu spółki.

Należy podzielić wyrażany w orzecznictwie Sądu Najwyższego pogląd, że w razie bezskuteczności egzekucji określonego zobowiązania odpowiedzialność na podstawie art. 299 k.s.h. - ponoszą osoby będące członkami zarządu lub likwidatorami w czasie istnienia podstawy zobowiązania, nawet jeszcze niewymagalnego (zob. m.in. wyrok SN: z 25 lutego 2010 r., V CSK 248/2009, LexPolonica nr 2309303, niepubl). Należy tu jedynie dodać, że chodzi tu o zobowiązanie spółki, którego egzekucja przeciwko tej spółce okazała się później bezskuteczna czy to w czasie pozostawania przez tę osobę członkiem zarządu czy to już po jej odwołaniu z zarządu.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy wskazać, iż jak wynika z (...) Sp. z o. o. na dzień 11 lipca 2013 r. (k. 12 – 14) prezesem zarządu od początku powstania spółki (rejestracja w dniu 10 maja 2004 r.) był W. R.. Organem uprawnionym do reprezentacji był zarząd – prezes zarządu posiadał uprawnienia do samodzielnego składania oświadczeń i podpisywania ich w imieniu spółki. Zatem w chwili powstania zobowiązań wobec strony powodowej pozwany pełnił funkcję członka zarządu – prezesa spółki. Nadmienić należy, iż wbrew twierdzeniom powoda, okoliczność, iż od listopada 2010 r. (w żaden sposób przez niego nie udowodniona) nie pełnił funkcji członka zarządu, nie miałyby znaczenia, gdyż istotne jest bowiem, że w momencie powstania i wymagalności zobowiązań (sierpień – grudzień 2008 r.) członkiem zarządu tejże spółki był pozwany W. R., co potwierdza treść zapisów rejestru KRS.

Mając na uwadze powyższą okoliczność należy stwierdzić, że powód w sposób niebudzący wątpliwości wykazał legitymację procesową bierną strony pozwanej.

Zgodnie z art. 299 § 2 k.s.h. członek zarządu może się uwolnić od odpowiedzialności, o której mowa w § 1, jeżeli wykaże, że we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub wszczęto postępowanie układowe, albo że niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcie postępowania układowego nastąpiło nie z jego winy, albo że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego wierzyciel nie poniósł szkody.

Z regulacji art. 299 § 1 i 2 k.s.h. wynika na rzecz wierzyciela domniemanie szkody w wysokości niewyegzekwowanego wobec spółki zobowiązania, związku przyczynowego między szkodą wierzyciela, a niezłożeniem we właściwym czasie przez członka zarządu wniosku o ogłoszenie upadłości oraz zawinienie przez członka zarządu niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

Od odpowiedzialności z art. 299 § 1 k.s.h. członek zarządu może się uwolnić, jeżeli wykaże, że:

- 1) we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości;
- 2) niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło nie z jego winy;
- 3) pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości wierzyciel nie poniósł szkody.

Ciężar dowodu wykazania przesłanek zwalniających od odpowiedzialności spoczywał na pozwanym, czyli członku zarządu spółki (art. 6 k.c.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że zwolnienie członka zarządu spółki z o.o. od odpowiedzialności zachodzi także w sytuacji, kiedy żądanie ogłoszenia upadłości zostało złożone przez wierzyciela spółki i nawet jeśli domagał się on jego oddalenia. Wskazuje na to użycie bezosobowego określenia „zgłoszono wniosek”, co pozostaje w zgodzie z istotą tego wyłączenia odpowiedzialności. Nie ma potrzeby, aby członkowie zarządu składali wniosek, jeżeli w czasie właściwym zrobił to skutecznie kto inny (tak Sąd Najwyższy w wyroku z 14 lutego 2003 r., IV CKN 1779/2000, LexPolonica nr 362954, OSNC 2004, nr 5, poz. 76; podobnie w wyroku z 2 lutego 2007 r., IV CSK 370/2006, LexPolonica nr 1854562, OSNC-ZD 2008, nr A, poz. 18, a także w wyroku z 12 marca 2010 r., III CSK 118/2009, LexPolonica nr 2444559). Wówczas jednak niezbędnym warunkiem zwolnienia członka zarządu z odpowiedzialności przewidzianej w art. 299 k.s.h. jest złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości przez wierzyciela „we właściwym czasie”.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego na tle wykładni art. 299 § 2 k.s.h. ugruntował się natomiast pogląd, zgodnie z którym użyte w tym przepisie określenie „właściwy czas” do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości powinno być odczytywane z uwzględnieniem - z jednej strony - określonego w art. 21 ust. 2 pr.up.n. obowiązku członka zarządu spółki dopełnienia tej czynności w terminie dwóch tygodni od dnia, w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości, z drugiej zaś strony - funkcji art. 299 k.s.h. oraz celu postępowania upadłościowego, jakim jest ochrona wierzycieli spółki przed konsekwencjami pozbawienia ich możliwości zaspokojenia swoich roszczeń. Przemawia za tym brak odwołania w art. 299 k.s.h. do treści właściwych przepisów prawa upadłościowego i użycie w art. 299 k.s.h.

innej, bardziej elastycznej formuły „właściwy czas”. W związku z powyższym przyjmuje się, że za „właściwy czas” w rozumieniu art. 299 § 2 k.s.h. nie może być uznany moment, gdy majątek spółki nie wystarcza nawet na częściowe zaspokojenie wierzycieli i kosztów postępowania upadłościowego, a więc gdy spółka jest już bankrutem. Właściwym czasem na zgłoszenie wniosku jest zatem moment, w którym wprawdzie wszystkich wierzycieli nie da się już zaspokoić, ale istnieje jeszcze majątek spółki pozwalający na przynajmniej częściowe zaspokojenie wierzycieli w postępowaniu upadłościowym (por. m.in. wyrok SN: z 7 maja 1997 r., II CKN 117/97, LexPolonica nr 395782; z 6 czerwca 1997 r).

Oddalenie wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13 ust. 1 u.pr.u.n. jednoznacznie przesądza zatem, iż wniosek o ogłoszenie upadłości nie został zgłoszony „we właściwym czasie”.

Trzeba dodać, że odpowiedzialność członka zarządu wyłącza brak winy w każdej postaci w niezgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęciu postępowania układowego, a zatem członek zarządu będzie także odpowiadał, jeśli nie podjął stosownych działań z winy nieumyślnej. Brak winy może wiązać się z różnymi okolicznościami. Istotne jest jedynie, aby te okoliczności powodowały brak możliwości stwierdzenia istnienia podstawy do ogłoszenia upadłości, pomimo dołożenia należytej staranności przez członka zarządu. Brak winy członka zarządu może wiązać się np. z jego chorobą lub brakiem możliwości stwierdzenia istnienia podstawy do ogłoszenia upadłości.

W oparciu o materiał dowodowy zgromadzony w niniejszej sprawie niemożliwe było ustalenie, czy pozwany złożył wniosek o ogłoszenie upadłości spółki, ale ciężar dowodu co do tej okoliczności obciążał stronę pozwaną, a nie powodową.

Pojęcie zaś szkody w art. 299 k.s.h. jest rozumiane inaczej niż w ujęciu art. 361 § 2 k.c. Szkada objęta tą odpowiedzialnością znajduje wyraz przede wszystkim w obniżeniu potencjału majątkowego spółki wskutek doprowadzenia spółki do stanu niewypłacalności. Wyłączenie odpowiedzialności członka zarządu jest możliwe wtedy, gdy wykaże on, że pomimo niezgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości oraz niewszczęcia postępowania układowego nie zmniejszył się potencjał majątkowy spółki, a wierzyciel i tak nie uzyskałby zaspokojenia.

Należy wskazać, że pozwany nie zgłosił i nie wykazał istnienia żadnej z tych okoliczności, które wyłączałyby jego odpowiedzialność.

Pozwany zgłosił natomiast zarzut przedawnienia roszczenia, który okazał się w całości bezzasadny. Zgodnie z dominującym poglądem judykatury roszczenia wynikające z art. 299 k.s.h. mają charakter roszczeń odszkodowawczych opartych na przepisach o czynach niedozwolonych tj. art. 415 i n. k.c. Termin przedawnienia tych roszczeń powinien być zatem ustalony w oparciu o art. 4421 § 1 k.c. (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 czerwca 2013 r. o sygn. akt : VI ACa 1193/12). Słusznie więc wskazał powód, że nie doszło do przedawnienia roszczenia, bowiem powód dowiedział się o bezskuteczności egzekucji w dniu 1 grudnia 2011 r., a powództwo przeciwko członkowi zarządu wytoczył w dniu 2 sierpnia 2013 r. zatem przed upływem terminu przedawnienia roszczenia.

Wobec powyższego z uwagi na to, iż pozwany nie wykazał żadnej z przesłanek zwalniających go od odpowiedzialności w ocenie sądu roszczenie strony powodowej co do należności głównej podlegało uwzględnieniu w całości.

Dalej należy wskazać, iż stosownie do orzecznictwa Sądu Najwyższego odpowiedzialność członków zarządu nie ogranicza się do niewyegzekwowanej wierzytelności w nominalnej wysokości, ale obejmuje także odsetki za opóźnienie spółki w zapłacie należności będącej przedmiotem bezskutecznej egzekucji, jak również koszty postępowania sądowego i egzekucyjnego (tak SN w wyrokach z dnia 16.10.1998 r., (...), z dnia 21.02.2002 r. IV CKN 793/00, z dnia 21.05.2004 r. IIICK 55/03). Tak więc oprócz należności głównej w kwocie 31.984,60 zł, wynikającej z nakazu zapłaty z dnia 30 lipca 2010 r. wydanego przez Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w W. powodowi przysługuje roszczenie o zapłatę przyznanych przez ten sąd kosztów procesu – 2.817,00 zł – oraz ustalonych przez Komornika Sądowego kosztów postępowania egzekucyjnego w kwocie 251,50 zł oraz 600 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu egzekucyjnym.

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał, iż zachodzą wszystkie przesłanki warunkujące odpowiedzialność pozwanego członka zarządu określone w art. 299 § 1 k.s.h. a jednocześnie nie wykazano przesłanek wyłączających odpowiedzialność pozwanego i dlatego Sąd orzekł jak w pkt I wyroku, zasądzając od pozwanego W. R. na rzecz powoda kwotę 35.653,10 zł (31.984,60 zł + 2.817 zł + 851,50 zł) wraz z ustawowymi odsetkami od tejże kwoty od dnia 24 lipca 2010 r. do dnia zapłaty.

W odniesieniu do żądania zasądzenia odsetek ustawowych, sąd w punkcie II wyroku oddalił powództwo w zakresie żądania odsetek ustawowych od kwot:

- 14.277,32 zł od dnia 13 września 2008 r. do dnia 23 lipca 2013 r.;
- 2.622,98 zł od dnia 13 listopada 2008 r. do dnia 23 lipca 2013 r.,
- 11.241,32 zł od dnia 18 października 2008 r. do dnia 23 lipca 2013 r.,
- 3.842,98 zł od dnia 12 grudnia 2008 r. do dnia 23 lipca 2013 r.;
- 417 zł od dnia 13 lipca 2013 r. do dnia zapłaty;
- 3.000 zł od dnia 13 lipca 2013 r. do dnia zapłaty.

Należy bowiem mieć na uwadze, że odsetek należnych od spółki na zasadzie art. 481 k.c. nie można jednak utożsamiać z odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia przez pozywanego członka zarządu. Nie wstępuje on wszak w sytuację prawną dotychczasowego dłużnika lecz odpowiada w zakresie szkody poniesionej przez wierzyciela. Zatem sformułowanie względem niego roszczenia odszkodowawczego wymaga kwotowego wyrażenia odsetek. W konsekwencji odsetki za opóźnienie od zasądzonej kwoty powinny być określone w sposób odpowiadający art. 481 k.c. W myśl przepisu art. 481 § 1 k.c., jeżeli dłużnik opóźnia się ze świadczeniem pieniężnym, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, tj. od dnia wymagalności tego roszczenia. O tym, od kiedy się one należą powinna zatem rozstrzygać ustalona, zgodnie z art. 455 k.c., chwila wymagalności dochodzonego w trybie art. 299 k.s.h. odszkodowania. W świetle regulacji art. 455 k.c. przyjęć należy, że roszczenie tego rodzaju, jako bezterminowe, staje się wymagalne niezwłocznie po wezwaniu członka zarządu do zapłaty sumy odszkodowania (wyrok Sądu Najwyższego z 21 lutego 2002 r. w sprawie o sygn. akt IV CKN 793/00). W przedmiotowej sprawie powód, listem poleconym nadanym w dniu 4 lipca 2013 r. wezwał pozwanego do uiszczenia kwoty dochodzonej pozwem, które to wezwanie pozwany odebrał 23 lipca 2013 roku (potwierdzenie odbioru k. 35), dlatego też Sąd uznał, że W. R. pozostaje w zwłoce od dnia następnego po doręczeniu mu wezwania to jest 24 lipca 2013 r. i od tej daty zasądził na rzecz powoda odsetki ustawowe od kwoty 31. 984, 60 zł, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił.

W orzecznictwie wskazuje się, że przepis art. 481 § 1 k.c. nie ma zastosowania do świadczeń pieniężnych zasądzonych prawomocnym orzeczeniem o kosztach procesu (Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2011 r., III CZP 16/11, Lex nr 794131), zatem roszczenie powoda w zakresie żądania odsetek ustawowych od kwot 417 zł i 3000 zł od dnia 13 lipca 2013 r. do dnia zapłaty także podlegało oddaleniu w punkcie II wyroku.

Podkreślenia wymaga, że koszty procesu stanowią jeden z nieodłącznych elementów postępowania cywilnego (art. 98 i nast. kpc); należą do dziedziny prawa publicznego i są normowane w kodeksie postępowania cywilnego – akcie prawa publicznego – w sposób samodzielny, autonomiczny i wyczerpujący, niekiedy tylko znajdując dopełnienie w innych aktach, zwłaszcza w przepisach dotyczących kosztów sądowych. Jest przy tym oczywiste – wyraża to powszechnie uznawana w piśmiennictwie zasada akcesoryjności formalnej obowiązku zwrotu kosztów procesu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 1971 r. I CZ 57/71 OSPiKA 1972/6 poz. 105) – że koszty procesu mogą powstać wyłącznie w związku z prowadzonym postępowaniem sądowym, a więc na forum publicznoprawnym. W związku z tym nie budzi także wątpliwości, że po zakończeniu postępowania nie można już dochodzić w odrębnym postępowaniu należności z tytułu kosztów procesu poniesionych w tej sprawie; nie można także dochodzić ich w czasie postępowania, przed wydaniem orzeczenia kończącego postępowanie, ani korygować kwot prawomocnie już

zasądzonych. Wymienione cechy kosztów procesu, ich źródło oraz sposób orzekania o nich – w tym w szczególności wszystkie istotne ograniczenia autonomii towarzyszącej zazwyczaj prawom o charakterze prywatnym – nakazują uznać, że stosunek prawny wynikający z obowiązku zwrotu kosztów procesu, podobnie jak wszystkie inne stosunki powstające w ramach postępowania sądowego między stronami i organem procesowym oraz normowane przez to prawo, jest stosunkiem publicznoprawnym. Znamienne jest, że w kształtowaniu należności z tytułu kosztów najistotniejszą rolę odgrywa organ procesowy, a nie strony lub inni uczestnicy, przy czym w niektórych wypadkach orzeka o kosztach procesu z urzędu, bez wniosku zainteresowanego (art. 109 § 1 kpc). Publicznoprawna jest również natura kosztów procesu; ich ponoszenie, wysokość i celowość jest dyktowana motywem publicznym – partycypacją w ponoszeniu przez państwo kosztów wymiaru sprawiedliwości.

Spojrzenia na istotę kosztów procesu nie zmienia fakt, że wierzytelność z ich tytułu – uformowana w procesie, w myśl przepisów prawa publicznego – może znaleźć się w obrocie prywatnoprawnym; podlega wówczas jego regułom, jednak z wyłączeniem tych, których zastosowanie podważałoby naturę i funkcję kosztów procesu. Nie mogą być naruszone w szczególności przepisy zakazujące, po uprawomocnieniu się orzeczenia o kosztach, modyfikacji ich wysokości (art. 108 i 109 kpc.; por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 1965 r. III CO 73/64 OSNCP 1966/7-8 poz. 108). Zakaz modyfikacji obejmuje oczywiście również doliczanie odsetek oraz ewentualną waloryzację, gdyż w tym zakresie natura kosztów i ich normatywny kształt nie pozwalają na uzupełnienie obowiązującego uregulowania przepisami prawa prywatnego (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 1995 r. III CZP 8/95 OSNC 1995/6 poz. 88). Nie ma natomiast zasadniczych przeszkód w stosowaniu do wierzytelności z tytułu kosztów procesu, które znalazły się w obrocie, przepisów o przedawnieniu roszczeń, o przelewie, o potrąceniu itp.

Brak przepisu umożliwiającego doliczanie odsetek do świadczeń pieniężnych zasądzonych prawomocnym orzeczeniem o kosztach procesu nie może być postrzegany jako luka w przedstawionym rozumieniu, upoważniająca do stosowania art. 481 kc. Regulacja w zakresie wysokości kosztów jest autonomiczna, pełna i wyczerpująca, jeżeliby więc prawodawca zdecydował się na zmianę w tym zakresie, powinien wyraźnie to zademonstrować uchwaleniem wyraźnego przepisu. Stwierdzić bowiem trzeba, że ilekroć ustawodawca decyduje się na dopuszczalność zmiany prawomocnie zasądzonych należności z tytułu kosztów w wyniku zdarzeń, które wystąpiły po zakończeniu postępowania, tylekroć w sposób ewidentny to reguluje. Przykładem są przepisy pozwalające na rozłożenie prawomocnie zasądzonych kosztów sądowych na raty, na odroczenie ich uiszczenia albo na ich umorzenie (art. 119-125 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, tekst jednolity: Dz. U. 2010 r. Nr 90 poz. 594 ze zm.). Mając powyższe na uwadze, roszczenie w zakresie odsetek od kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego i zastępstwa w postępowaniu egzekucyjnym podlegało oddaleniu.

Zatem oddalenie powództwa dotyczyło jego niewielkiej części, dotyczącej jedynie należności ubocznych.

Wobec okoliczności, że powództwo podlegało oddaleniu tylko co do nieznaczonej części żądania zastosowanie znajduje – w zakresie kosztów procesu – art. 100 k.p.c. zd. drugie, z którego to wynika, że Sąd może włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko co do nieznaczonej części swego żądania. Strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw lub celowej obrony (zasada odpowiedzialności za wynik procesu wyrażona w art. 98 § 1 kpc). Zwrot tych kosztów przysługuje powodowi albowiem jego pełnomocnik procesowy będący radcą prawnym zgłosił żądanie ich zasądzenia (art. 109 k.p.c.). Na koszty celowego dochodzenia praw składały się w przedmiotowym postępowaniu należna opłata od pozwu, opłata skarbową należną od dokumentu pełnomocnictwa i wynagrodzenie pełnomocnika procesowego powoda będącego radcą prawnym. Opłata od pozwu to kwota 1.783,00 zł, natomiast koszt wynagrodzenia pełnomocnika procesowego powoda będącego radcą prawnym ustalono na podstawie § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 490 tj). Zgodnie z tym przepisem stawka wynagrodzenia radcy prawnego wynosi 2.400,00 zł. Do kosztów celowego dochodzenia praw i celowej obrony zalicza się również opłatę skarbową w kwocie 17,00 zł uiszczoną od dokumentu pełnomocnictwa, co zostało potwierdzone przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 12 marca 2003 r.,

III CZP 2/03, OSNC 2003/12/161. Łącznie powód poniósł niezbędne koszty procesu (w rozumieniu art. 98 k.p.c.) w wysokości 4.200 zł i taką kwotę z tego tytułu pozwany obowiązany jest jej zwrócić, o czym orzeczono w pkt III wyroku.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w sentencji wyroku.